DITdus!

Initiatief voorstel: tijdelijke bevriezing en aanpassing procedure aanstelling wethouder.

Overwegende dat:

- Bij diverse partijen en raadsleden niet bekend was dat een kandidaat-wethouder niet door een coalitie partij hoeft te worden voorgedragen en hiermee mogelijk potentiële kandidaat wethouders die mogelijk nog geschikter zijn dan de huidige kandidaten niet hebben kunnen solliciteren. Dit is in het belang van Wassenaar om goede wethouders te kiezen.
- Geen sluitingsdatum is afgegeven om een kandidaat-wethouder voor te dragen.
- Geen procedure vaststond betreffende het zoeken naar kandidaat-wethouders en deze wettelijk überhaupt niet eens hoeven worden voorgedragen. De wet schrijft niet voor hoe een geïnteresseerde kan solliciteren op de functie van wethouder en het dus een geheel open vacature is.
- De huidige integriteitsscreening te gepolitiseerd is.
- Wettelijk geen integriteitscommissie, bestaande uit raadsleden, hoeft te zijn (https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2021-01-01#TiteldeelII_HoofdstukII_Artikel10)
- In de huidige integriteitscommissie sprake is van een ernstig integriteitsconflict. Allereerst is de procedure niet weer aan de Raad voorgelegd en met de kennis van nu kunnen we vaststellen dat er behoorlijk wat integriteitsproblemen aan het licht komen bij de verouderde procedure. Als voorbeeld kun je nemen dat in de tussentijd een veroordeeld raadslid zitting kan nemen in een integriteitscommissie. Verder verwijzen wij naar het onderzoek van BZK (https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/10/onderzoek-integriteitsprocedures-wethouders.pdf).
- Uitsluitend de geloofsbrieven wettelijk relevant is voor het benoemen van een kandidaat-wethouder tot wethouder.

Initiatief voorstel aanstellingsprocedure wethouder:

- De vacature open te stellen, zodat elke inwoner kan reageren. Dit waarborgt een integer en transparant bestuur. Zie voorbeeld: https://www.culemborgsecourant.nl/nieuws/algemeen/938309/wethouder-m-v-gezocht-voor-sociaal-domein-.
- De integriteitscommissie wordt per direct ontbonden en vervangen door een extern bureau (provinciale integriteitscommissie). Dit waarborgt een deugdelijke integriteitsprocedure. Zie onderzoek BZK: https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/10/onderzoek-integriteitsprocedures-wethouders.pdf.
- Alle kandidaat-wethouders en de zittende wethouders door het externe bureau worden gescreend.

DITdus!

- De gehele integriteitsprocedure en functieomschrijving aan de Raad wordt voorgelegd ter goedkeuring.
- De nieuwe wethouder te benoemen in de laatste raadsvergadering voor de start van het reces. Dit maakt dat er voldoende tijd is om de procedure volledig en deugdelijk te doorlopen en de nieuwe wethouder de kans te geven zich in te werken tijdens het reces. Dan kan de nieuwe wethouder ook aangeven welke financiële knooppunten er zijn met deze dossiers en dit communiceren aan de Raad.

Initiatief voorstel route procedure aanstelling wethouder:

- Per direct bevriezen van de procedure.
- Vacature plaatsen in de lokale media en media die ook nieuws uit deze regio publiceren met functieprofiel. De vacature voor wethouder vermeldt welke portefeuille, de fte en nadrukkelijk dat men geen lid hoeft te zijn van een politieke partij en de sluitingsdatum. Sluitingsdatum voor het indienen van sollicitaties is 5 april 2021. Effectieve sluitingsdatum van 11 mei 2021; zes weken vanaf de raadsvergadering waarin dit initiatief voorstel besproken wordt. Gelijktijdig het integriteitsonderzoek dat uitgevoerd wordt door de provinciale integriteitscommissie naar de huidige wethouders.
- Van 6 april tot 11 april 2021, de fractievoorzitters gaan met hun raadsleden een selectie maken. Aan de hand daarvan dragen de fractievoorzitters de kandidaat-wethouders voor. fractievoorzitters leveren de kandidaat-wethouders aan van de keuze van hun fractie bij de geloofsbrievencommissie. De geloofsbrievencommissie doet onderzoek en geeft aan welke kandidaten aan de voorwaarden voldoen, welke vervolgens doorgaan naar de integriteitsscreening.
- Maandag 12 april 2021 begin integriteitsscreening naar kandidaat-wethouders door provinciale integriteitscommissie.
- Na afloop van de integriteitsscreening ontvangen alle raadsleden de resultaten en in de laatste raadsvergadering voor het reces wordt over de kandidaat-wethouders gestemd. De meerderheid van de raad moet zich uitspreken met voorkeur voor 1 kandidaat bij de stemming om tot een wethouder te benoemen. Lukt dit niet in 1 stemming dan wordt nogmaals gestemd in dezelfde raadsvergadering. Komt hieruit ook geen raadsmeerderheid dan beslist het lot (zoals wettelijk is vastgelegd).

Achtergrond informatie:

Wettelijk kader

Allereerst is het van belang om inzicht te hebben in waar over getoetst mag worden en dat is puur wat in de wet staat met betrekking tot het wonen in Wassenaar, meerderjarig zijn, niet uitgesloten zijn van het kiesrecht enzovoort. “Risicogebieden die de Handleiding basisscan integriteit noemt, zoals de juistheid van een cv, het netwerk van een kandidaat, zijn arbeidsverleden, de omgang met vertrouwelijke informatie of gedrag op sociale media leveren geen duidelijke, juridisch af te bakenen gronden op om een kandidaat wethouder niet te benoemen. De beoordeling van dergelijke risicogebieden is in sterke mate subjectief. Wij menen dan ook dat deze risicogebieden zich niet ertoe lenen om toegepast te worden als integriteitsnormen.” Een VOG is ook niet verplicht, maar wordt zeker aangeraden om te vragen.

DITdus!

Partijdigheid

“Raadsleden hebben, als lid van een raadsfractie, per definitie een partijdige positie. Zij hebben bijvoorbeeld te oordelen over een kandidaat-wethouder uit de eigen fractie. Bovendien kan een negatief oordeel uit de ‘eigen gelederen’ de beoogde coalitie al bij voorbaat frustreren. Dat valt onzes inziens te voorkomen door:

1. de integriteitstoets bij benoeming te beperken tot juridische normen die de benoembaarheid en integriteit van de wethouder betreffen, waardoor de raad niet al te snel in een politieke kwestie over integriteit verzeild raakt (zie hiervoor); en
2. de moeilijke casus door te geleiden naar een provinciale toetsingscommissie, waardoor de politieke angel uit de integriteitsvraag wordt gehaald en de discussie daarover niet kan politiseren”.

Noodzaak externe onafhankelijke instantie voor deugdelijke integriteitsprocedure

“Het is voor de inrichting van een deugdelijke integriteitsprocedure van overwegend belang dat een externe onafhankelijke instantie betrokken wordt (of kan worden) bij de beoordeling van integriteitsvraagstukken ten aanzien van (kandidaat-)wethouders. De gemeenteraad en de burgemeester nemen, zo zagen wij hiervoor, geen neutrale, onafhankelijke en onpartijdige, positie in ten aanzien van (kandidaat-)wethouders. De leden van de gemeenteraad staan in een politieke verhouding tot (kandidaat-)wethouders, hetzij omdat zij deel uitmaken van de coalitie, waarop de wethouders steunen, hetzij omdat zij behoren tot de fracties die de oppositie vormen.”

Ervaring integriteitsschending in procedures

“Daarnaast blijkt echter uit ervaring dat bij de handhaving van integriteitsregels in vertegenwoordigende lichamen, zoals gemeenteraden of parlementen op nationaal niveau, altijd het risico aanwezig is dat politieke factoren het besluitvormingsproces beïnvloeden en dat politieke aspecten/overwegingen afbreuk kunnen doen aan een zorgvuldig besluitvormingsproces. Juist om het risico van politisering van de besluitvorming te verminderen, is het gewenst een externe onafhankelijke instantie te betrekken in het besluitvormingsproces en aan deze instantie een vaste onderzoeksfunctie toe te kennen bij de beoordeling van integriteitsvraagstukken. De externe onafhankelijke instantie, zowel hiervoor als hierna verder aangeduid als provinciale toetsingscommissie, 30 onderzoekt op verzoek integriteitsvragen die bij de benoeming van een wethouder of tijdens zijn ambtstermijn rijzen en brengt daarover een rapport uit met een aanbeveling.”

Positie burgemeester

“Niet alleen met het oog op de positie van de gemeenteraad en de raadsleden, maar ook vanwege de positie van de burgemeester in het lokale bestuur is het gewenst een externe instantie in te schakelen bij integriteitsvraagstukken. Immers ook voor de burgemeester geldt dat politieke verhoudingen, zowel ten opzichte van de gemeenteraad als ten opzichte van de wethouders, op de achtergrond – of voorgrond – een rol kunnen spelen, wanneer integriteitsvraagstukken opkomen ten aanzien van (kandidaat-)wethouders. De burgemeester neemt in dat opzicht evenmin een neutrale, onafhankelijke en onpartijdige positie in. Zo is hij voor herbenoeming afhankelijk van de gemeenteraad. De raad kan hem ook aanbevelen voor ontslag wegens verstoorde verhoudingen.”

DITdus!

Wassenaar, 14 maart 2021,

Brenda Hagen
Fractievoorzitter DITdus!